

Dopisi.

Iz Celovca. (Zahvalnica g. Lienbacherju, slovenščina v šolah, † Ullmann.) Ker so vsi koroški poslanci pristaši liberalne stranke in toraj zoper vse predloge, ktere zagovarja konservativna večina državnega zbora, mislil bi morda kdo, da se koroško ljudstvo strinja s svojimi zastopniki na Dunaji ter, da ono odobruje njihovo djanje in nehanje v poslaniški zboru. Pa temu nikakor ni tako. Čeravno ustavaki stavijo „nujne predloge“ v mestnih in občinskih zastopih, da se pošljejo koroškim poslancom na Dunaj resolucije (sklepi) zoper Lienbacherjev predlog o skrajšanji osemletne šolske dolžnosti, vendar nikakor ne zastaja za njimi lepo število trgov in občin, kar se tiče peticij in pohvalnih adres, samo s tem razločkom, da te veljajo g. Lienbacherju samemu, a ne koroškim ustavaškim poslancom. Tako je 15. aprila t. l. občinski zastop v št. Andreji v Lavantskeji dolini poslal državnemu poslancu g. Lienbacherju pohvalno adresno zato, ker je ta zoper osemletno šolo govoril; 16 občinskih odbornikov glasovalo je za ta predlog, a samo 2 sta se protivila. V omenjeni adresi prosi se tudi g. Lienbacher, naj ravno tako možko zastopa tudi verski značaj šole, ter se ta prošnja s tem utemeljuje, da cela dežela nima državnega poslanca, s katerim bi se njihovi nazori in njihove želje strinjale. — To je bil odgovor poslancu Ottitschu, ki se je dal lani od konservativcev izvoliti, a potem k liberalcem všel, ter 10. aprila nekaj dedov zbornjal v Wolfsberg, kder je hvalil šletno šolanje.

Če bo imela dr. Vošnjakova resolucija tudi za koroške Slovence dober in zaželen uspeh, pokazala bo prihodnost. Koroški Slovenci upajo vsaj eno gimnazijo v Beljaku dobiti prepustivši celovsko in št. Paulsko Nemcem. A do tega še utegne zelo daleč biti. Da so naše želje gledé ravnopravnosti zelo skromne, morajo tudi naši protivniki priznati, in kdo vè, če jim ravno vsled tega greben ne raste tako na kvišku? „Kärnt. Volksst.“ pravi, da bi slovenski Korošci za sedaj bili zadovoljni, ko bi v srednjih šolah in na pripravništvu slov. jezik vsaj za rojene Slovence bil obligaten učni predmet. To je vendar malo, ako pomislimo, da je $\frac{1}{3}$ vsega prebivalstva slovenska. Lani je 97 slovenskih katehetov do naučnega ministra vložilo prošnjo, naj on blagovoli vsaj v prvih razredih ljudske šole uvesti slov. jezik kot izključljivo učni jezik, da se učenci vsaj do dobrega slov. brati naučè, kar je za poduk v kršanski veri neobhodno potrebno. Znano je, da je to prošnjo takratni naučni minister Stremajer odbil; a zaukazati ni mogel, da bi kateheti slovenske otroke v verouku nemški podučevali, ker to določiti ima le duhovna gosposka oblast in pravico. Krščanski poduk slovenske mladine v domačem jeziku je iz pedagogičnega kakor tudi iz narodnega stališča neovrgljiva tirjatev in dolžnost, ktero slov. duhovniki koroški

vestno spolnujejo in v čem jih tudi visokovr. ordinarijat krepko podpira. — Dne 25. aprila umrl je na Dunaji nagle smrti Jos. Ullmann, župan Prevalski, deželni poslanec za Velikovski volilni okraj, znani nemški ustavak in protivnik katoliških Slovencev koroških! Bo tedaj ondi kmalu nove volitve treba. Upati je, da zmaga narodna stranka, ktera se je uže v zadnjih volitvah vkljub vsem nezgodam in silnim sovražnim naporom krepko in častno borila na volišči.

Iz Laporja. (Lep dar farneji cerkvi) omislili so naš č. g. župnik Jožef Pečnik, namreč prekrasne 3 plašče, 2 za sv. mešno opravilo, 1 pa za večernice. Cerkvi izročili so ta dar, ko smo god svojih farnih patronov sv. Filipa in Jakoba obhajali v nedeljo 2. maja t. l. Na predvečer in rano zjutraj dali so iz možnarjev streljati, da je gromelo po vsej župniji. K svečanosti povabili so nam iz Maribora kanonika in ravnatelja duhovšnice vel. čestitega g. Dav. Kovačiča, ki so nas ob 10. uri razveselili z izvrstnim govorom, ki nam je vsem globoko v srca segal. Potem so služili levitirano sv. mešo, pri kateri so jim stregli 3 duhovni gospodje, med temi sosedna čestita gospoda župnika A. Hajšek iz Makol in Fr. Petan iz št. Vencesla. Pri tej priliki so nam vel. č. g. kanonik blagoslovili nove plašče, ki so veljali nekaj nad 300 fl. Č. g. župnik so to iz lastnega poravnali. Bog plati! Sploh pa so uže veliko storili v ne predolgem času, ko pri nas pastirujejo. Farna cerkva dobila je postranski altar sv. Jožefa lepo prenovljen, dalje novo nebo, bandere, več mešnih oblačil, podružnico sv. Ilja v Kočnem so dali vso prenoviti, altariji v cerkvi so snažno vsi ponovljeni. Nekaj časa bilo je slišati, da hočejo zarad bolehnosti iti v pokoj in nas zapustiti. Hvala Bogu, to se ne bode zgodilo. Spomlad jim je donesla zopet ljubelega zdravja in ostanejo torej pri nas. Hvaležni farani se tega pristrčno veselijo in želijo, da bi še jim zlato mešo kot mnogozaslužni župnik zapeli! Vsem, ki so pripomagali, da smo letos god svojih farnih patronov tako sijajno obhajali, izrekamo pristrčno zahvalo

Laporski farani.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar, cesarica in cesarjevič odšli so na Ogersko, kder so bili v Budimpeštu sijajno sprejeti. Ondi je bil pod predsedništvom cesarjevim posvetovanje ministrov; sklenili so baje železnico Sisek-Dobierlin-Karlovec. — Deželni zbori bodo sklicani 5. jun. t. l. Na Kranjskem imajo 2 volitvi razpisani; od slovenskih narodnjakov nasvetovan je za Trebensi volilni okraj vrli ljubljanski narodnjak g. Peter Graselli, in za veliko posestvo knez Windischgrätz. — Novi predsednik kranjski, g. Winkler, je 4. t. m. došel v Ljubljano. Vsem županom je doposlal prijazno slovensko okrožnico; uradnike je opomnil, da imajo nepristranski uradovati. Kranjski Slovenci se bodo

kmalu na lastnih tleh utrdili, zlasti, če se za deželni zbor razpišejo nove volitve; štajerski in korški Slovenci dobimo tako zaslombe. — Tirolci se močno veselijo Arlske železnice, katero začnejo kmalu graditi. — V državnem zboru je dolgotrajna razprava o proračunu končana: stroški so nastavljeni na 423 milijonov, dohodki na 398 milijonov, zmanjkalo bo 25 milj., ki se bodo pokrili z novim dolgom. To je žalostno za mirne čase. Kaj še le bo, če pokne vojska? Naši konservativno-narodni poslanci so v marsičem vsaj pot nadelali, da utegne kedaj boljše biti; voza iz muze celo potegniti, kamor so ga liberalci zavlekli, to ni mogoče, dokler ne potrebujejo liberalcev iz ministerstva in konservativcev v gosposkeji zbornici ne spravijo v večino. Govorilo je se mnogo, obetalo tudi, n. pr. minister Falkenhayn je obečal v celjskem in slov. graškem glavarstvu 10.000 hektar goličave pogozditi. Za celjsko cink-fabriko je zopet dovoljenih 50.000 fl. stroškov, čeravno vrže komaj 25.000 fl. dohodka. Dalje so poslanci ministrom predložili celo kopo želja in pritožeb! Liberalci so v velikem posestvu v gornji Avstriji 3 svoje kandidate stišali v državni zbor, ker so 27 mestjanov, ki skup plačujejo 97 kr. „gruntne“ dače, vpisali velikim posestnikom ali grajščakom. Naša narodno-konservativna večina je pa takšno volitev kot neveljavno proglasila s 163 proti 159 glasom. Na to so 3 liberalci Dehne, Handel in stari kričač dr. Gross jezni se pobrisali iz zbornice. Liberalci se jeze penijo, vedoč, da pri novi volitvi zmagajo konservativci in tako pridobi naša večina 3 glase. — Zakon o vojaški taksi je sprejet, jednako tudi o nagodbi zastran srbskih železnic. O binkoštih dobi državni zbor svoj odpust. — Na Ogerskem kažejo se nasledki liberalnega magjarskega gospodstva vedno žalostneje; država je zadolžena, posestniki preobdačeni, narodi nezadovoljni; mnogo Slovakov in Srbov zapušča deželo. V Požunu bil je enoglasno izvoljen za poslanca baron Sennyi. Pravijo, da bo on kedaj naslednik Tiszajev. — Tisti okrajni glavar v Travniku v Bosni, ki je mohamedanom prepovedal, pokristijaniti se, bil je odstavljen.

Vnanje države. Črnogorci so na mejo pri Podgorici nastavili 12.000 mož, da s kroglijami poškrbijo Albance, ako bi se tem napadati izljubilo. Albanci sami se pa baje mislijo tudi od Turčije odcepiti, neodvisno kraljestvo osnovati ter italijanskega princa kraljevat pozvati. V Duleinu izbar-kavajo italijanske ladje ogromno streliva za Albance. Angleži celo reč podpirajo in strežejo turškega sultana v Azijo potisniti; sploh Turkom v Evropi se bliža zadnja ura. Bolgari, Srbi in Grki dobodo največ. — Ruski car je ministra Tolstoja odstavil; to pomeni, da bode se Poljakom in katoličanom sploh ondi začelo boljše goditi. — Rumunija bo kmalu proglašena kot kraljestvo. — Bismarck je v državnem zboru grdo ropotal zoper poslance, ker mu povsod ne pritrdijo; toda opravil

ni nič; poslanci so mu zopet par predlogov odbili: na to je bil zbor sklenjen. — Ožino Panamaško v Ameriki začeli so prekapati, da bodo ladje po kanalu plavale iz Atlantiškega v Veliko morje. Kanal bo v 5 letih izkopen in bode stal blizu 250 milijonov goldinarjev.

Za poduk in kratek čas.

Slovani ob nemškeje meji.

V. Propad moravske države in izdajalno hlapčevanje Čehov zakrivilo je, da so nemški cesarji in jihovi mejni grofi in vojvode severne Slované v teku nekaterih stoletij zaporedoma poklali, izginali, podjarmili in ponemčili. Najnevarnejši sovražnik tej zapuščenjej veji slovanske lipe bil je saksonsko-nemški cesar Henrik I. od l. 919—936. On je konečno potisnil Slované čez Zalo in Labo utrdivši si pridobljena tla s številnimi gradi in mesti, kamor je globoko iz Nemčije prignal vsakojake sodrge: rokomavhove, tatove in razbojnikov, večjidel samih ničvrednih, a predrznih in srčnih ljudij. Domačine nemške pleniti jim je ostro prepovedal, ali na Slované naj planejo, kedar koli in kolikorkrat se jim izljubi. Slovani ondi tega zabraniti niso mogli. Bili so uže preslabi v to svrhu, da bi naskočili in zdrobili na slovanskih tleh jim pozidana nova nemška mesta: Goslar, Quedlinburg, Merzeburg itd. Te pokrajine bile so uže zgubljene. Sedaj udari Henrik I. l. 928 tudi čez reko Labo. Sred hude zime privihra po ledu pred Branibor in se ga polasti. Potem kresne po sosednih Glomačih, jim raznese glavno mesto Jāno; moške pobije do zadnjega, ženske in otroke pa proda v sužnost Magjarom, kjer se jim je godilo hujše, nego li v kakšni drugi sužnosti. Glomače je tako do dobra iztrebil, da o njih poznej ničesar in nikder več ne beremo. Na njihovej zemlji pa so Nemci pozidali trdnjavo Mizno ali Meissen. Vedno dalje grabili so Nemci sedaj po slovanskih deželah med Labo in Odaro, zlasti dva saksonska mejna grofa Bernhard in Thiemar. V najhujši nesreči preme Slované obupnost in jeza. L. 929 privrela jih je k Lenčinskemu jezeru blizu denešnjega Potzdama neznanska množica; boj je pa zopet nesrečen; tedanji pisatelji pravijo, da je palo nad 100.000 slovanskih junakov. Pobitka pred Lenčinom l. 929. bila je smrtni udarec vsem severnim Slovanom. Borili se so, kakor levi, toda večjidel nesložni, v malih trumah, skoraj vsak okraj le za se. To je bila njihova največja nesreča. Hudourniku podobno drli so Nemci naprej. Najhujši izmed njih bil je zvijaški in krvoločni Geron. Nekokrat povabi 30 slovanskih glavarjev, da bi se pogovarjal z njimi o miru, a pri obedu jih da ta „nemški kristijan“ zavrta napasti in zaklati. V svoji srčni bolečini zgrabi sedaj poslednji slovanski mož za meč. Srd in navdušenost sta bila tolika, da se celo grozoviti Geron ni mogel Slovanom sam več